

МІЖНАРОДНІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ЗА ВИДАМИ ВАНТАЖІВ

Киселиця В. Ю., здобувач вищої освіти спеціальності
275 «Транспортні технології (за видами)»

Керівники: канд. техн. наук, доцент **Комарницький С. П.**,
асистент **Мельник В. А.**

Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»

Ринок вантажних перевезень характеризується помітною боротьбою його учасників за розмір ринкової частки, зокрема найбільш істотно проявляється міжвидова конкуренція – змагання між видами транспорту за обсяги однорідного вантажу. За таких обставин визначення конкурентної позиції автотранспорту потребує аналізу номенклатури транспортованих вантажів.

Слід зауважити, що статистичні показники «перевезення за видами (номенклатурою) вантажів» суттєво відрізняються у менший бік від показників «перевезення вантажів». Загальний обсяг перевезень системно структурується за видами перевезень, як то внутрішні, імпорт, експорт і транзит. Останні три види зазвичай групуються у сукупність «Міжнародні перевезення», хоча слід зауважити, що за певних умов та/ або обставин експортні перевезення у статистичній звітності можуть належати до внутрішніх (наприклад, перевезення зернових автотранспортом у бік портів). Це є істотною вадою статистичних спостережень, що доволі часто викривляють реальні характеристики ринку.

У сегменті міжнародних вантажних перевезень лідерські позиції, як і в загальному обсягу перевезень, займає залізничний транспорт: у середньому понад 95 % та 93,76 % у 2021 р. Частка автомобільного транспорту у 2018–2021 рр. складала 3,72 %, 3,76 %, 4,14 % та 5,47 %.

Аналіз статистичних даних таких перевезень за видами вантажів вказує на відмінності, притаманні різним видам транспорту, зокрема пріоритети щодо номенклатури транспортованих вантажів, співвідношення їхніх часток у загальному обсязі. Крім того, заслуговує на увагу той факт, що частка міжнародних перевезень у загальному обсязі залізничних перевезень у 2018–2021 рр. варіювалася від 49 % до 55 %, проте у загальних автомобільних перевезеннях за той же період частка міжнародних була в середньому у 10 разів менша і складала трохи більше 5 %. У річкових перевезеннях частка міжнародних складала 38–35 %.

Це свідчить про зосередженість національних автоперевізників здебільшого на внутрішніх вантажних перевезеннях, тоді як залізничні перевезення демонструють відносний паритет у міжнародному та внутрішньому сполученні, а міжнародні річкові перевезення складають близько третини від загальних. Статистичні дані свідчать, що річковий транспорт, поруч з авіаційним, не слід розглядати у якості конкурентів за вантаж для автомобільного і залізничного транспорту. Ринкова частка автотранспорту у міжнародних вантажних перевезеннях в Україні у 2018–2021 рр. склала лише від 3,72 % до 5,47 % у 2021 р., а річкового від 1,4 % до 0,77 % у 2021 р. Окремо слід зауважити та зазначити у висновках той факт, що перевезення вантажів до портів у обліку залізничного транспорту враховується як експорт, а для автомобільного транспорту – це внутрішні перевезення. Це є вкрай важливим з точки зору розуміння об'ємів послуг, невідривно пов'язаних з валютними надходженнями від експортних операцій, проте це тема окремого дослідження.

У сегменті міжнародних вантажних перевезень абсолютну домінуючу позицію займає залізничний транспорт, міноритарна позиція належить річковому, автомобільний транспорт, відстаючи від залізничного у середньому на порядок, демонструє регулярне зростання, але залишається на рівні помітної, проте незначної ринкової частки.